

Σαν παραμύθι...

Η απαγωγή του Στρατηγού Κράιπε

του Αντιναυάρχου ε.α.
Ξενοφώντας Μαυρογιάννη ΠΝ

Ο Χίτλερ καθισμένος βαθιά στην πολυθρόνα του στο στρατηγείο - φρούριο Μπερχτεσγκάντεν (Berchtesgaden), στα χιονισμένα βουνά των Βαυαρικών Άλπεων, κοίταζε στο κενό με βλέμμα απλανές. Συνοφρυωμένος με έκφραση απορίας δεν πίστευε στα αυτιά του. Με το ένα χέρι χαϊδευε το αγαπημένο του λυκόσκυλο Μπλόντι και με το άλλο έτριβε το μέτωπό του, έτοιμος να καταρρεύσει. Ήπιε λίγο ούισκι που έφερε ο πιστός υπηρέτης του Χάιντς Λίγκε και προσπαθούσε να συνειδητοποιήσει αυτό που μόλις προ ολίγου είχε ακούσει: «Ομάδα Βρετανών κομάντος με μερικούς Κρητικούς είχαν απαγάγει τη νύχτα της 26ης Απριλίου 1944 τον στρατηγό Χάινριχ Κράιπε, Διοικητή των δυνάμεων κατοχής της Κρήτης. Οι κομάντος, μέλη της ειδικής βρετανικής ομάδος SOE (Special Operations Executive), μαζί με Κρητικούς αντάρτες που συμμετείχαν στην αντίσταση εκτέλεσαν μία επιχείρηση με απόλυτη επιτυχία που μόνο στις χολιγουντιανές ταινίες θα μπορούσε να βρει κανείς. Θύμιζε παραμύθι.

Την άνοιξη του 1944 η πλάστιγγα του πολέμου έκλινε προς την πλευρά των συμμάχων. Είχαν νικήσει τον Ρόμμελ τον Οκτώβριο - Νοέμβριο του 1942 στη Βόρειο Αφρική, στην οποία το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου είχαν αποβιβασθεί οι Αγγλο-Αμερικανοί. Η 6η Στρατιά του Φον Πάουλους είχε συντριβεί στο Στάλινγκραντ το Φεβρουάριο του 1943, τον Ιούλιο είχε ανατραπεί ο Μουσσολίνι, η Σικελία είχε καταληφθεί από τους συμμάχους τον Αύγουστο και στις 8 Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου η Ιταλία είχε συνθηκολογήσει. Με την είσοδο του 1944 άρχισαν οι βομβαρδισμοί του Βερολίνου με τα αμερικανικά ιπτάμενα υπερφρούρια και τα αγγλικά βαρέα βομβαρδιστικά.

Η Κρήτη πλωτό φρούριο

Μετά την κατάληψη της Μεγαλονήσου το Μάιο του 1941 οι Γερμανοί φρόντισαν να τη μετατρέψουν σε μία από τις ισχυρότερες στρατιωτικές βάσεις, λόγω της στρατηγικής της θέσεως. Από τη στιγμή που η Μάλτα ανθίστατο, η Κρήτη αποτελούσε το κλειδί για τον έλεγχο του Αιγαίου από τον Άξονα, για τη στήριξη της Δωδεκανήσου και το «πάτημα» των Γερμανών από την ηπειρωτική χώρα για μεταφορά εφοδίων, πυρομαχικών και παντός άλλου υλικού προς το Afrika Korps του Ρόμμελ. Γι' αυτό επέδειξαν ιδιαίτερη σπουδή στη μεταφορά ειδικών μονάδων στο νησί και την κατασκευή οχυρωματικών έργων, με εντολή του Χίτλερ κατά το πρότυπο του «Τείχους του Ατλαντικού».

Η 164η Μεραρχία Πεζικού που βρισκόταν στη Θράκη μεταφέρθηκε στο νησί μετονομασθείσα σε Φρουριακή Μεραρχία Κρήτη (Festungs Division Kreta – FDK) και μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 1942 είχε ολοκληρώσει την εγκατάστασή της. Τον Αύγουστο μεταφέρθηκε στη Βόρεια Αφρική για ενίσχυση του Afrika Korps αντικατασταθείσα στην Κρήτη (Ιούλιος 1942 από την 22 Μεραρχία Πεζικού που είχε έρθει από το Ανατολικό Μέτωπο (Σεβαστούπολη - Κριμαία). Καθήκοντα Ανωτάτου Διοικητού του «Φρουρίου Κρήτη» ανέλαβε από τις 15 Οκτωβρίου 1942 ο αντιστράτηγος της Luftwaffe Μπρούνο Μπρόγιερ (Bruno Brauer) μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 1943 που παρέδωσε στον αντιστράτηγο Φρίντριχ Μύλερ (Friedrich Wilhelm Muller).

Τον Μύλερ αντικατέστησε, με τη σειρά του (Φεβρουάριος 1944), ο ταξιαρχος Χάινριχ Κράιπε (Karl Heinrich Georg Ferdinand Kreipe), ένας ζωντανός θρύλος για τους

πολεμιστές της Βέρμαχτ, με πληθώρα παρασήμων κατά τη μακρόχρονη υπηρεσία του στο στράτευμα από την εποχή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, με ανδραγαθήματα κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στο Ανατολικό Μέτωπο πολεμώντας στην πρώτη γραμμή και έχοντας τιμηθεί με το Σταυρό των Ιπποτών του Σιδηρού Σταυρού. Ο Κράιπε είχε έρθει στην Κρήτη μόλις δύο μήνες και δύο ημέρες πριν από την απαγωγή του, και την ημέρα του εγχειρήματος είχε προαχθεί σε υποστράτηγο. Φαίνεται ότι ο μαρτυροκαπιτισμένος στρατηγός, ο μαχητής που πάμπολλες φορές είχε σκορπίσει τον τρόμο στους αντιπάλους του, κατά μία τραγική ειρωνεία έμελλε να τελειώσει κατ' αυτό τον τρόπο τον πόλεμο, 1.200 χλμ. μακριά από το πλησιέστερο μέτωπο. Και μάλιστα σε μία περιοχή που απεστάλη προκειμένου να ξεκουραστεί από τις συνεχείς παρουσίες στα πεδία των μαχών.

Οι Γερμανοί ανέπτυξαν στην Κρήτη ένα εκτεταμένο δίκτυο αντικατασκοπείας προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις πάμπολλες αντιστασιακές ομάδες Κρητών ανταρτών οι οποίες, με τη συνεργασία των Βρετανών που είχαν παραμείνει στο νησί μετά τη Μάχη της Κρήτης και άλλων που μεταφέρονταν από τη Μέση Ανατολή, δημιουργούσαν προβλήματα στους κατακτητές με δολιοφθορές σε εγκαταστάσεις, αποθήκες, στρατόπεδα, και δυσχέραιναν το έργο τους σε μία κρίσιμη φάση του πολέμου. Έργο της αντίστασης ήταν και η φυγάδευση από το νησί προς τη Μέση Ανατολή Βρετανών αλλά και Κρητών που ήθελαν να καταταγούν στις εκεί ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις. Ενίοτε, δε, και λιποτακτών από τις τάξεις του Άξονα, συνήθως Ιταλών. Οι ίδιες ομάδες υποδέχονταν μαχητές που αποβιβάζονταν στις νότιες ακτές του

νησιού ή έπεφταν με αλεξιπτωτα. Έτσι, το συμμαχικό Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής στο Κάιρο ήταν καθημερινά ενήμερο για τις κινήσεις των Γερμανών από πληροφορίες που ελάμβαναν μέσω ασυρμάτου. Η εξουδετέρωση όλων αυτών των αντιστασιακών ομάδων αντιμετωπιζόταν με μεγάλη σκληρότητα από τους κατακτητές με πολλά θύματα και από τον άμαχο πληθυσμό. Οι Γερμανοί δεν μπορούσαν να συγχωρήσουν τις μεγάλες απώλειες που είχαν κατά τη «Μάχη της Κρήτης» και την αντίσταση που προέβαλε ο υπερήφανος κρητικός λαός.

Οι απηνείς διώξεις και τα εγκλήματα με κύριους εμπνευστές τους στρατηγούς Μπρούνο Μπρόγιερ και Φρίντριχ Μύλερ κατά τη διάρκεια της θητείας τους ως Ανωτάτων Διοικητών του «Φρουρίου Κρήτη» προκάλεσαν λουτρό αίματος. Ιδιαίτερα η σκληρότητα του δευτέρου υπήρξε η αιτία να του προσδώσουν το προσωνύμιο «Χασάπης της Κρήτης». Η μοίρα, όμως, και των δύο ήταν ανάλογη των εγκλημάτων τους. Μετά τον πόλεμο εκδόθηκαν από τους Συμμάχους στην Ελλάδα, πέρασαν από Ειδικό Δικαστήριο Εγκληματιών Πολέμου στην Αθήνα, καταδικάστηκαν εις θάνατον και εκτελέστηκαν στο Γουδή την 20ή Μαρτίου 1947, ανήμερα της 6ης επετείου από τη «Μάχη της Κρήτης».

Η αγριότητα του Μύλερ έγινε πιο σκληρή και απάνθρωπη που έφθανε τα όρια της παράνοιας όταν ο Διοικητής των ιταλικών δυνάμεων κατοχής στην Κρήτη, στρατηγός Κάρτα, φυγαδεύθηκε οικειοθελώς στο Κάιρο με μέρος του επιτελείου του παίρνοντας, μάλιστα, μαζί του πολύτιμα έγγραφα, χάρτες και σχέδια για την άμυνα του νησιού.

Η φυγάδευσή του έγινε από τον Βρετανό ταγματάρχη Πάτρικ Λη Φέρμορ (Patrick Michael Leigh Fermor) γνωστό ως «Paddy», «Μιχάλη» ή «Φιλεντέμ» (επειδή αγαπούσε ιδιαίτερα το κρητικό αυτό τραγούδι), εκπαιδευμένο στη Διεύθυνση Ειδικών Επιχειρήσεων SOE (Special Operation Executive) Καΐρου που ανήκε στον επιχειρησιακό κλάδο για Ελλάδα, Αιγαίο και Βουλγαρία, τη γνωστή «Advance Force 133».

Ο Λη Φέρμορ, μετά τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας (8 Σεπτεμβρίου 1943), προσπάθησε να πείσει τον Κάρτα να κινήσει τις δύο μεραρχίες που διέθετε στην Κρήτη «Σιένα» και «Λέτσε» κατά των Γερμανών με τη βοήθεια και ανταρτικών ομάδων. Η κωλυσιεργία όμως και η διστακτικότητα του Κάρτα οδήγησε στην οικειοθελή φυγάδευσή του στο Κάιρο, που έγινε από τον Φέρμορ στις 16 Σεπτεμβρίου 1943 με πλοίο (Motor Launch), από την παραλία του Τσούτσουρου μετά από περιπετειώδη περιπλάνηση στα λασιθιώτικα βουνά. Στο ταχύπλοο επέβησαν ο Φέρμορ, ο Κάρτα με τέσσερις επιτελείς του και ο γνωστός αρχηγός ανταρτών Μπαντουβάς, που είχε δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα με την ομάδα του στους Γερμανούς.

Το ίδιο βράδυ κατέφθανε στη Νεάπολη Κρήτης στο στρα-

Ο Γερμανός Στρατηγός Κράιπε.

τηγείο του Κάρτα ο στρατηγός Μύλερ με ισχυρές δυνάμεις μηχανοκινήτων και οι δύο ιταλικές μεραρχίες, «Σιένα» και «Λέτσε», εξαναγκάζονταν να παραδοθούν στους Γερμανούς. Η λυσσώδης αντίδραση του Μύλερ και τα αντίποινα προς τον κρητικό λαό ήταν αυτό που παρακίνησε τον Φέρμορ, ο οποίος την εποχή εκείνη ήταν συνοδός του Κάρτα στο Κάιρο και σύνδεσμος του εκεί στρατηγείου με τις ανταρτικές ομάδες στην Κρήτη, να ξαναθέσει στους προϊσταμένους του την παλαιά ιδέα της απαγωγής του Μύλερ και τη μεταφορά του στο Κάιρο. Η πρόταση έγινε αποδεκτή αυτή τη φορά παρ' όλον ότι είχε απορριφθεί πριν από τρεις μήνες. Το Λονδίνο, όμως, επιστούσε την προσοχή, η επιχείρηση να εκτελεσθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μην ενοχοποιηθεί ο κρητικός λαός και ακολουθήσουν αντίποινα, έδινε, δε, πλήρη ελευθερία

κινήσεων στον Φέρμορ.

Πάτρικ Λη Φέρμορ και Στάνλεϋ Μος

Ο σερ Πάτρικ Λη Φέρμορ ήταν ένας Βρετανός στρατιώτης, συγγραφέας και λόγιος, πιο γνωστός στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στους Κρήτες ως «Paddy», «Μιχάλης» ή «Φιλεντέμ» και έλαβε μέρος στον πόλεμο της Ελλάδος κατά του Άξονος, ιδιαίτερα στην αντίσταση στην Κρήτη.

Ήταν ένας περιπετειώδης Κέλτης που γνώρισε τον κόσμο όπως οι πρόγονοί του ξεκινώντας από τη βορειοδυτική Ευρώπη και βαδίζοντας στη νοτιοανατολική έφθασε μέχρι την Κωνσταντινούπολη. Ο δρόμος του ήταν μακρύς, γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις. Άντρας ριψοκίνδυνος, ωραίος, ταλαντούχος, ένα επικίνδυνο κράμα κομψότητας και απερισκεψίας. Ήταν βρετανική εκδοχή του ελληνικού καλός κ' αγαθός.

Γεννήθηκε στο Λονδίνο στις 11 Φεβρουαρίου 1915, γιος του σερ Λιούις Λη Φέρμορ, διακεκριμένου γεωλόγου, και της Μύριελ Αϊλίν (Muriel Aeyleen). Από μικρή ηλικία διάβαζε κείμενα στα ελληνικά, λατινικά, Σαϊξπηρ και Ιστορία με την πρόθεση να εισαχθεί στο Royal Military College Sandhurst. Σε ηλικία 18 ετών, το Δεκέμβριο του 1933, λίγο μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία, ταξίδεψε στην Ευρώπη ξεκινώντας από το Χουκ της Ολλανδίας, έχοντας μαζί του λίγα ρούχα, διάφορες συστατικές επιστολές, το βιβλίο αγγλικών της Οξφόρδης και τις Ωδές του Οράτιου. Κοιμήθηκε σε σπίτια ευγενών και αριστοκρατών της Ευρώπης για να φθάσει τελικά στην Κωνσταντινούπολη την 1η Ιανουαρίου του 1935. Στη συνέχεια ταξίδεψε σε όλη την Ελλάδα.

Υπηρέτησε στην Ιρλανδική Φρουρά και κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, λόγω του ότι γνώριζε ελληνικά, τοποθετήθηκε ως σύνδεσμος των συμμάχων στην Αλβανία. Αγωνίσθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα και την Κρήτη όπου ως αξιωματικός μέλος της ομάδος SOE οργάνωσε την κρητική

αντίσταση κατά των κατακτητών, παραμένοντας πάνω από δύο χρόνια στα βουνά. Αγάπησε και αγαπήθηκε από τους Έλληνες αναπτύσσοντας εξαιρετικές σχέσεις με την Κρήτη και τους Κρητικούς.

Το 1968 παντρεύτηκε την επί πολλά χρόνια σύντροφο του Ελιζαμπεθ Ρέινερ (Elizabeth Joan Rayner) και επισκέπτονταν πολλές φορές την Ελλάδα. Έμεναν για μεγάλο διάστημα σε ένα ωραίο σπίτι που είχαν χτίσει μέσα σε ελαιώνα στην Καρδαμύλη της Μάνης. Υπήρξε πολύ καλός συγγραφέας και έγραψε πολλά βιβλία, κυρίως ταξιδιωτικά.

Ο Πάτρικ Λη Φέρμορ πέθανε πρόσφατα, στις 11 Ιουνίου 2011 σε ηλικία 96 χρόνων. Είχε τιμηθεί με πολλά παράσημα και μετάλλια μεταξύ των οποίων το Ανώτατο Βρετανικό DSO (*Distinguished Service Order*) για εξαιρετες πράξεις εν πολέμω.

Ο έτερος των δύο Βρετανών κομάντος που οργάνωσαν την απαγωγή του στρατηγού Κράιπε ήταν ο Στάνλεϋ Μος (Ivan William Stanley Moss), αξιωματικός του βρετανικού στρατού στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετέπειτα επιτυχημένος συγγραφέας, εκφωνητής, δημοσιογράφος και ταξιδευτής. Υπηρέτησε στους Coldstream Guards και στην ειδική βρετανική ομάδα SOE. Στη δεκαετία του 1950 δύο από τα βιβλία του, το ένα για την εν καιρώ πολέμου υπηρεσία του και το άλλο για την απαγωγή του στρατηγού Κράιπε (*Ill Met by Moonlight*), έγιναν best sellers, το δεύτερο, δε, γυρίστηκε και κινηματογραφική ταινία το 1957 με εξαιρετική επιτυχία.

Ο Στάνλεϋ Μος, γνωστός και ως Bill ή Billy, γεννήθηκε στις 15 Ιουνίου 1921 στη Γιοκοχάμα της Ιαπωνίας. Μητέρα του ήταν η Λευκορωσίδα Ναταλί Γκάλιτς (Natalie Galitch) και πατέρας του ο Ουίλιαμ Στάνλεϋ (William Stanley Moss), Άγγλος επιχειρηματίας και έμπορος χάλυβα στην Ιαπωνία. Αυτός και οι γονείς του διασώθηκαν από το μεγάλο σεισμό του Κάντο το 1923.

Ο Μος σπούδασε στο Charterhouse της Αγγλίας (1934-1939) και το 1939, σε ηλικία 18 ετών, έφυγε και πήγε στη Λετονία όπου ζούσε μέσα σε καλύβα. Με την έναρξη του πολέμου πέρασε απέναντι στη Στοκχόλμη και από εκεί με γιοι κατάφερε να φθάσει στην Αγγλία. Μετά από πλήρη εκπαίδευση στο Caterham, τον Ιούλιο του 1941 τοποθετήθηκε στους Coldstream Guards για να μετατεθεί στο 3ο Τάγμα Coldstream στο Τομπρούκ για ενίσχυση της εκεί φρουράς.

Από Οκτώβριο 1942 μέχρι Ιούλιο 1943 με την 3η Στρατιά του Μοντγκόμερυ καταδίωκαν τον Ρόμμελ στη Βόρειο Αφρική και στη συνέχεια έλαβε μέρος στη μάχη του Ελ Αλαμείν και στην κατάληψη της Παντελλάριας. Επέστρεψε στο Κάιρο και στις 24 Σεπτεμβρίου 1943 τοποθετήθηκε στην Ειδική Ομάδα Επιχειρήσεων (SOE) όπου γνωρίστηκε με τον Λη Φέρμορ.

Ο Μος παντρεύτηκε την Πολωνέζα κόμισσα Σοφία Ταρνούσκα (Sophie Tarnowaska) η οποία αναγκάστηκε το 1939 να εγκαταλείψει την πατρίδα της μετά την είσοδο των Γερμανών, έφθασε στο Κάιρο και, ως γραμματέας στο Στρατηγείο της Ομάδας SOE, γνώρισε τον Μος.

Μετά τον πόλεμο ο Στάνλεϋ Μος, άνθρωπος ανήσυχος και ριψοκίνδυνος, λάτρης των ταξιδιών, γύρισε όλο τον κόσμο φθάνοντας μέχρι και την Ανταρκτική. Πέθανε στις 9 Αυγούστου 1965 στο Κίνγκστον της Τζαμάικα. Ως στρατιώτης είχε παρασημοφορηθεί με πολλά παράσημα και μετάλλια και με το Ανώτατο Βρετανικό παράσημο για εξαιρετες πράξεις εν πολέμω, το DSO.

Η επιλογή της ομάδος απαγωγής

Ο Λη Φέρμορ μόλις έλαβε το «πράσινο φως» για την απαγωγή του Διοικητού των Δυνάμεων του «Φρουρίου Κρήτη» άρχισε με πολλή προσοχή να καταστρώνει το σχέδιο της επιχείρησης. Μαζί του και ο υπαρχηγός της ομάδος, ο λοχαγός Στάνλεϋ Μος, γνωστός για την τόλμη, αλλά και την εμπειρία του στις καταδρομικές ενέργειες, ενώ γνώριζε άψογα αρκετές γλώσσες και ήταν ικανότατος οδηγός.

Όπως είδαμε ο στόχος ήταν να απαχθεί ο στρατηγός Μύλερ, αλλά η αιφνίδια μετάθεσή του έφερε στη θέση του τον στρατηγό Κράιπε. Τα πρόσωπα άλλαξαν, όχι όμως και το σχέδιο. Ο Κράιπε ήταν από τους αριστέις των αξιωματικών της Βέρμαχτ και το χτύπημα θα είχε μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Φέρμορ και Μος άρχισαν να συνθέτουν την ομάδα κρούσης. Ο χωροφύλακας Μανώλης Πατεράκης, από τα πρώτα στελέχη της κρητικής αντίστασης, ήταν ο απόλυτος γνώστης των βουνών και των μονοπατιών της Κρήτης. Στη «Μάχη της

Κρήτης» πολέμησε ηρωικά στην περιοχή του Μάλεμε και μετά την κατάκτηση του νησιού βγήκε στο βουνό με τους αντάρτες. Από τα μέσα του 1942 ήταν οδηγός και σύνδεσμος του Φέρμορ. Ο άλλος ήταν ο ανθυπολοχαγός Πώργος Τυράκης, ένα μελαχρινό, γεροδεμένο παλληκάρι 26 χρόνων από το χωριό Φουρφουρά του Ψηλορείτη. Πολεμιστής στην Αλβανία που μετά την κατάληψη της χώρας κατέβηκε στην Κρήτη και πολέμησε ηρωικά κατά την εισβολή των Γερμανών στο νησί. Μετά την κατάληψη βοήθησε τους Άγγλους που είχαν καταφύγει στα βουνά, και εντάχθηκε στο δίκτυο πληροφοριών και κατασκοπείας της Μεγαλονήσου. Εξαιρετοι σμποτέρ και οι δύο εκπαιδευμένοι στη Χάιφα και στο Τάρα Κάιρου.

Σύμφωνα με το σχέδιο οι τέσσερις καταδρομείς θα ρίχνονταν με αλεξίπτωτα στην Κρήτη σε ελεγχόμενη από τους αντάρτες περιοχή, για αναγνώριση της περιοχής του Ηρακλείου, καθορισμό του δρομολογίου διαφυγής μέσω των βουνών και μονοπατιών, συγκέντρωση πληροφοριών για τις συνθήκες του

Οι Βρετανοί κομάντος Πάτρικ Λη Φέρμορ (δεξιά) και Στάνλεϋ Μος (αριστερά), Αρχηγός και Υπαρχηγός της ομάδας απαγωγής, ντυμένοι ως Γερμανοί δεκανείς της Στρατιωτικής Αστυνομίας, λίγο πριν από την ενέργεια.

Στρατηγού, τα δρομολόγια του από την οικία στο Στρατηγείο, τη φρουρά του και τις κινήσεις των Γερμανών. Πρώτα, όμως, μεταφέρθηκαν σε εκπαιδευτικό κέντρο αλεξιπτωτιστών στη Χάιφα της Παλαιστίνης για να αποκτήσουν ανάλογη εμπειρία και μετά επέστρεψαν στο Κάιρο. Τότε ο Πατεράκης πρότεινε στον Φέρμορ να συμπεριληφθούν στην ομάδα ο Γρηγόρης Χναράκης, ο χωροφύλακας Αντώνης Ζωιδάκης και ο Αντώνης Παπαλεωνίδας, όλοι τους ειδικοί σαμποτέρ εκπαιδευμένοι στη SOE Καΐρου, στον επιχειρησιακό κλάδο για την Ελλάδα, το Αιγαίο και τη Βουλγαρία, την Advance Force 133. Στη συνέχεια όλη η ομάδα στάλθηκε στο Μπρίντζι της Ιταλίας για περαιτέρω εξάσκηση στις καταδρομικές αποστολές. Στην ομάδα απαγωγής προστέθηκαν, αργότερα, ο Μιχάλης Ακουμιανάκης γνωστός και ως Μίκυ, ο Στρατής Σαβιολάκης, ο Ηλίας Αθανασάκης, ο Κόμης, ο Τζατζάς και ο Ζωγραφιστός. Την ομάδα, ένα σύνολο 13 ριψοκίνδυνων και αποφασισμένων ανδρών θα βοηθούσαν οι άνδρες του καπετάν Μανώλη Μπαντουβά, στην περίπτωση που κατά την απαγωγή δέχονταν επίθεση από τους Γερμανούς.

Οι κομάντος του Καΐρου στην Κρήτη

Στις 4 Φεβρουαρίου 1944 ένα αεροσκάφος τύπου Wellington απογειώνεται από την Μπάρντια της Λιβύης για το οροπέδιο του Ομαλού Λασιθίου. Μεταφέρει τους Φέρμορ, Μος, Πατεράκη και Τυράκη οι οποίοι θα έπεφταν με αλεξιπτωτα στην τοποθεσία «Καθαρόν» μεταξύ των χωριών Κριτσά και Τάπες, 45 χλμ. από την πόλη του Λασιθίου. Θα τους περίμεναν ο Βρετανός λοχαγός Αλέξανδρος Ρέντελ (Alexander Rendel) με το ψευδώνυμο Αλέξης, που εκτελούσε χρέη αξιωματικού συνδέσμου των ανταρτών του Λασιθίου με το Κάιρο, και μαζί τους είναι οι Καπετάν Χρήστος Ζαμπετάκης, Μανώλης Αγγελάκης και Ιάσων Σταυρακάκης.

Ο καιρός κρύος με ένα μικρό φεγγάρι που έμπαινε και έβγαινε από τα σύννεφα τα οποία έτρεχαν παρασυρμένα από το δυνατό αέρα. Στο έδαφος οι υποδοχείς περίμεναν με αγωνία και τεντωμένα αυτιά να ακούσουν το βόμβο του αεροσκάφους το οποίο βγαίνοντας κάποια στιγμή, από τα σύννεφα, άρχισε να διαγράφει κύκλους πάνω από το επισημασμένο με φωτιές σημείο. Ένα αλεξιπτωτο φάνηκε στο σεληνόφως να κατεβαίνει και σε λίγο ο αρχηγός της αποστολής Πάτρικ Λη Φέρμορ προσγειωνόταν στο έδαφος κάπου ανάμεσα στις φωτιές. Η ξαφνική επιδείνωση του καιρού κράταγε όλους σε αγωνία

που έβλεπαν το αεροσκάφος να συνεχίζει τους κύκλους πάνω από τις φωτιές, αλλά αλεξιπτωτα δεν φαίνονται πουθενά.

Τα σύννεφα συνέχισαν να κατεβαίνουν χαμηλά και να έχουν περιορίσει την ορατότητα πολύ. Είχαν περάσει 45 λεπτά από την πτώση του Φέρμορ και δεν φαινόταν πουθενά άλλα αλεξιπτωτα. Είχε αποχωρήσει θεωρώντας ότι η ρίψη των άλλων κομάντος ήταν επικίνδυνη.

Ακολουθούν επί ένα μήνα δώδεκα νυχτερινές πτήσεις αλλά οι βοηθοί του Φέρμορ δεν στάθηκαν τυχεροί. Και αυτό γιατί, τότε οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες, τότε οι κινήσεις των Γερμανών στην περιοχή δεν άφηναν κανένα περιθώριο. Εν τω μεταξύ οι επίμονες πτήσεις είχαν κινητοποιήσει τους γερμανικούς σταθμούς παρατηρήσεως που προσπαθούσαν να καταλάβουν τι συμβαίνει. Φαντάζονταν ότι επρόκειτο για αλληπάλληλες ρίψεις στο οροπέδιο του Λασιθίου. Τούτο καθιστούσε επικίνδυνη την παρουσία του Φέρμορ, του Ρέντελ και των άλλων πατριωτών στην περιοχή, γεγονός που τους ανάγκασε να αναζητήσουν ασφαλέστερο κρησφύγετο στις Μάλες αφού πρώτα ειδοποίησαν με ασύρματο το Κάιρο να επιχειρήσει την αποστολή διά θαλάσσης στα νότια παράλια. Πράγματι, την τελευταία εβδομάδα του Φεβρουαρίου έγιναν δύο απόπειρες αλλά κι αυτές δεν είχαν καλύτερο αποτέλεσμα. Στην πρώτη το πλοίο δεν κατάφερε να πλησιάσει την ακτή λόγω θαλασσοταραχής και στη δεύτερη γύρισε πίσω στο μέσον της διαδρομής, με την εμφάνιση γερμανικού αναγνωριστικού αεροσκάφους.

Τελικά η αποβίβαση έγινε τη νύχτα της 3ης προς 4η Απριλίου στις Αλυκές, σε ορμίσκο νότια του νομού Ηρακλείου που ήταν σχεδόν απρόσιτος από την ξηρά. Το ρίσκο ήταν μεγάλο διότι δεξιά και αριστερά από το σημείο προσέγγισης σε απόσταση όχι μεγαλύτερη από χίλια μέτρα υπήρχαν δύο γερμανικά φυλάκια, η θαλάσσια περιοχή ήταν ναρκοθετημέ-

νη και γερμανικές ακταιωφοί εκτελούσαν συνεχώς περιπολίες. Την ήσυχη αυτή νύχτα με τη θάλασσα ήρεμη ο κυβερνήτης του βρετανικού σκάφους Μπράιαν Κόλεμαν, ένας θαλασσόλυκος με γενειάδα που πάμπολλες φορές είχε κάνει το δρομολόγιο Μέση Ανατολή - Κρήτη μεταφέροντας αγωνιστές, αποβίβασε την ομάδα του Λη Φέρμορ –που επί δίμηνο προσπαθούσε να φθάσει στο νησί– μαζί με τον Σφακιανό καπετάν Γιάννη Κρατσιά και ομάδα Κρητών αγωνιστών. Στην επιστροφή πήρε για τη Μέση Ανατολή κάποιους καταζητούμενους Κρητικούς και τέσσερις Αυστριακούς λιποτάκτες που υπηρετούσαν στη Βέρμαχτ.

Μέλη της ομάδος απαγωγής στα πετραδολάκια. Πρώτη σειρά κάτω, εξ αριστερών προς τα δεξιά: Χναράκης, Κόμης, Παπαλεωνίδας. Στο μέσον: Μος, Κράιπε, Φέρμορ, Πατεράκης. Όπισθεν: Τυράκης, Σαβιολάκης.

Οι αποβιβασθέντες οδηγούμενοι από τον Λη Φέρμορ, με τη βοήθεια του Ρέντελ, του καπετάν Κονιού, του Κίμωνα Ζωγραφάκη και των ανδρών του καπετάν Γιάννη Κρασιά, παίρνουν το δρόμο προς την Κασταμονίτσα, το χωριό του Ζωγραφάκη, που θα χρησιμοποιούταν ως ενδιάμεσος σταθμός, πριν από το εγχείρημα. Εκεί φθάνουν στις 6 Απριλίου μετά πορεία επί δυόμισι νύχτες σε δύσβατα και απόκρημνα μονοπάτια. Στο ενδιάμεσο είχαν αποχωρήσει ο Σάντυ Ρέντελ για το κρησφύγετό του στα λασιθιώτικα βουνά και ο καπετάν Κρασιάς για την περιοχή του Ρεθύμνου. Στο δρόμο προς Κασταμονίτσα ο Φέρμορ ενημερώνει τον υπαρχηγό του Στάνλεϋ Μος για την απαγωγή, αντί του Μύλερ του νέου στρατηγού Κράιπε, τονίζοντας ότι η αποστολή θα εκτελείτο οπωσδήποτε. Αυτό που μετρούσε δεν ήταν τα πρόσωπα αλλά αυτό καθ' αυτό το γεγονός. Ο Μος συμφώνησε αν και λυπημένος που χανόταν η ευκαιρία να τιμωρηθεί επιτέλους ο απάνθρωπος Μύλερ.

Το σχέδιο

Την επομένη το μεσημέρι, 7 Απριλίου, καταφθάνει από το Ηράκλειο στην αγροικία του Ζωγραφάκη ο Μιχάλης Ακουμιανάκης που ηγείτο του κλιμακίου της Advance Force 133 στην Κρήτη και τους μεταφέρει την είδηση για την αντικατάσταση του Μύλερ από τον Κράιπε. Συγχρόνως τους πληροφορεί ότι το σπίτι του βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από τη βίλα «Αριάδνη» όπου διέμενε ο Στρατηγός και κάλλιστα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για παρακολούθηση των κινήσεών του.

Η βίλα «Αριάδνη», απέναντι από τα ερείπια της αρχαίας Κνωσού πέντε χιλιόμετρα από το Ηράκλειο, είχε χτιστεί από τον αρχαιολόγο Έβανς που έκανε τις ανασκαφές για το ανάκτορο του βασιλιά Μίνωα. Συμβολικά, της είχε δώσει το όνομα της κόρης του βασιλιά. Σε απόσταση 17 χλμ. από τη βίλα, στο χωριό Άνω Αρχάνες, βρισκόταν το στρατηγείο του Γερμανού διοικητού. Κατά τη συνήθειά του, ο Στρατηγός καθημερινά πήγαινε στο στρατηγείο και επέστρεφε σπίτι του λίγο μετά τις 9 το βράδυ.

Στο φιλόξενο σπίτι του Ζωγραφάκη καταστρώνεται το σχέδιο της απαγωγής. Δύο σκέψεις επικρατούν. Η πρώτη να γίνει η απαγωγή βράδυ μέσα στη βίλα του Κράιπε και η δεύτερη καθ' οδόν όταν θα επέστρεφε από το στρατηγείο του. Επελέγη, μάλιστα, και το σημείο, μία κατηφορική δεξιά στροφή σε μία ερημιά της διαδρομής, όπου τα αυτοκίνητα αναγκαστικά ελαττώνουν ταχύτητα, ακριβώς στη διασταύρωση με τον κεντρικό δρόμο προς Ηράκλειο. Στην περιοχή υπήρχαν πολλοί αμπελώνες που θα μπορούσαν κάλλιστα να κρυφτούν οι κομάντος. Δεξιά και αριστερά της στροφής άδεια αρδευτικά χαντάκια με ικανό βάθος αποτελούσαν άλλη μία ιδανική κρυψώνα για τους απαγωγείς.

Η πρώτη σκέψη απορρίφθηκε εξ αρχής. Η βίλα ήταν περιφραγμένη με τρεις σειρές ηλεκτροφόρων συρμάτων και φυλασσόταν από ολόκληρη διμοιρία που χρησιμοποιούσε ειδικά εκπαιδευμένα σκυλιά. Οι περίπολοι ήταν τόσο πυκνές και οι επισκέψεις ανωτέρων αξιωματικών με τους συνοδούς τους τόσο συχνές, ώστε η παραμικρή κίνηση θα γινόταν άμεσα αντιληπτή. Δεν έμενε άλλη λύση από το να γίνει η απαγωγή κατά την επιστροφή του Κράιπε το βράδυ στο σπίτι του.

Θα γινόταν από τον Φέρμορ, τον Μος και τρεις κομάντος, ενώ ο καπετάν Μπουτζαλής με τους άντρες του και ο Κίμωνας Ζωγραφάκης, με δύο Ρώσους που κατάφεραν να δραπέτεύσουν και να ενταχθούν στην αντίσταση, θα αναλάμβαναν να εξουδετερώσουν το αυτοκίνητο με φρουρά συνοδείας που τυχόν θα ακολουθούσε αυτό του Στρατηγού. Επίσης θα φρόντιζαν να μην επιτραπεί η διέλευση άλλων αυτοκινήτων τη συγκεκριμένη στιγμή από το σημείο απαγωγής.

Το βράδυ της 8ης Απριλίου οι Φέρμορ, Πατεράκης και Ακουμιανάκης φεύγουν για το Ηράκλειο και από εκεί για την Κνωσό προκειμένου να παρακολουθήσουν τις κινήσεις και συνήθειες του Κράιπε. Ο Μος και οι υπόλοιποι μετακινούνται στο λημέρι «μάντρα Σηφογιάννη» στα βουνά της Κασταμονίτσας, για μεγαλύτερη ασφάλεια.

Την επομένη το πρωί ο Φέρμορ, ντυμένος με ρούχα κρητικά με μαύρα φρύδια και μουστάκι βαμμένα με καμένο φελλό, μαζί με τους δύο Κρητικούς φθάνουν στο Ηράκλειο και από εκεί στην Κνωσό όπου εγκαθίστανται στο σπίτι του Ακουμιανάκη. Όντως, το σπίτι ήταν ένα ιδανικό παρατηρητήριο. Αμέσως αρχίζουν να καταγράφουν κάθε κίνηση και συνήθεια του Στρατηγού. Το πρωί το πολυτελές αυτοκίνητο, ένα καινούργιο Opel Kapitän με οδηγό τον ανιψιό του, στρατιώτη Χανς Φένσκε, τον πήγαινε στο στρατηγείο του στις Άνω Αρχάνες, όπου εργαζόταν 9 το πρωί με 1 μετά το μεσημέρι και από τις 4.30 μέχρι τις 9, περίπου, το βράδυ οπότε και επέστρεφε στο σπίτι του.

Η παρακολούθηση, επί καθημερινής βάσεως, των κινήσεων του Κράιπε και των γερμανικών δυνάμεων της περιοχής θα συνεχισθεί από τον φοιτητή Ηλία Αθανασάκη και από τον χωροφύλακα Στρατή Σαβιολάκη του σταθμού χωροφυλακής των Αρχανών. Ο Ηλίας περνούσε τις νύχτες του κρυμμένος στα χαντάκια δίπλα στο δρόμο για να συνήθισει να ξεχωρίζει από μακριά στο σκοτάδι το αυτοκίνητο του Στρατηγού, τα φώτα του, τον ήχο της μηχανής του. Κανείς δεν μπορούσε να αποκλείσει να γίνει κάποιο λάθος με άλλο αυτοκίνητο και οι κομάντος να εξαπατηθούν. Ο Στρατής, από την πλευρά του, με το πρόσχημα ότι εκτελούσε, δήθεν, υπηρεσία ασφαλείας μπορούσε να πλησιάζει στη βίλα του Κράιπε και να καταγράφει κάθε κίνηση.

Η ενέδρα

Η 26η Απριλίου 1944 ξημέρωσε με ουρανό συννεφιασμένο που έφερε καταρρακτώδη βροχή η οποία σταμάτησε γρήγορα. Ο Ηλίας από τις 6 το απόγευμα έχει λάβει θέση στο παρατηρητήριο του. Με τη δύση του ηλίου οι ομάδες απαγωγής και υποστήριξης κινούνται στις προκαθορισμένες θέσεις και κρυψώνες τους. Ο Κράιπε από το πρωί τη συνηθισμένη ώρα έχει πάει στο στρατηγείο του. Ο Φέρμορ και ο Μος φορώντας στολές δεκανέα της γερμανικής Στρατιωτικής Αστυνομίας καλύπτονται σ' ένα χαντάκι απέναντι από τη διακλάδωση¹. Εκεί περιμένουν το σινιάλο με φακό που θα κάνει ο Μήτσος Τζατζάς ο οποίος βρίσκεται απέναντι σε μικρό ύψωμα και αυτός με τη σειρά του θα λάβει αντίστοιχο σήμα από τον Ηλία Αθανασάκη, ότι πλησιάζει το αυτοκίνητο του Κράιπε.

Η ώρα περνά. Στην κεντρική αρτηρία η κίνηση μέχρι τις 9 το βράδυ είναι ασυνήθης. Κατά διαστήματα αυτοκίνητα

γεμάτα στρατό και μοτοσυκλέτες κινούνται προς Χουδέτσι. Η αγωνία κορυφώνεται όσο περνάει η ώρα. Στις 9.15 το πολυαναμενόμενο σινιάλο έρχεται από την πλευρά του Τζατζά. Το αυτοκίνητο πλησιάζει χωρίς συνοδεία. Μόνος ο Κράιπε και ο οδηγός του. Ο Φέρμορ και ο Μος πετάγονται σαν αυτόματα και παίρνουν θέση στη διασταύρωση. Μόλις πλησιάζει το αυτοκίνητο ο πρώτος ανάβει το φανάρι με το κόκκινο φως και ο δεύτερος υψώνει το σήμα με το STOP. Το Opel ελαττώνει ταχύτητα και σταματά μπροστά στον έλεγχο. Πλησιάζει ο Φέρμορ από τη μία πλευρά και ο Μος από την άλλη, με τον πρώτο να ρωτά σε άπταιστα γερμανικά: «Είναι το αυτοκίνητο του Στρατηγού»; Στην καταφατική απάντηση οι Βρετανοί ανοίγουν με βίαιο τρόπο τις δύο πόρτες του αυτοκινήτου. Ο Φέρμορ κολλά το πιστόλι στο στήθος του Στρατηγού λέγοντας ότι είναι αιχμάλωτός του, ενώ οι κρυμμένοι αντάρτες ορμούν με προτεταμένα τα αυτόματα. Ο οδηγός που με το βίαιο άνοιγμα της πόρτας από τον Μος προσπαθεί να βάλει μπρος τη μηχανή δέχεται ισχυρό κτύπημα στο κεφάλι από το γκλοπ του Μος και δεύτερο από τον Τυράκη που είχε καταφθάσει. Μαζί με τον Χναράκη τον τραβούν έξω και του περνούν χειροπέδες. Με δυσκολία δένουν χειροπόδαρα και φιμώνουν τον Στρατηγό, που χτυπιόταν και αντιστεκόταν, και τον ρίχνουν στο πάτωμα στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου. Στο πίσω κάθισμα κάθονται ο Τυράκης, ο Πατεράκης και ο Σαβολιάκης, με τον πρώτο να του έχει κολλήσει στο λαϊμό ένα κρητικό μαχαίρι και τους άλλους δύο να έχουν στραμμένα τα αυτόματα στα παράθυρα. Ο Φέρμορ φορώντας το πηλίκιο του Στρατηγού κάθετα δίπλα στον Μος που έχει λάβει τη θέση του οδηγού και ξεκινούν προς την κατεύθυνση του Ηρακλείου, όπως προέβλεπε το σχέδιο. Η διαφυγή προς τα νότια κρίθηκε πολύ δύσκολη και είχε απορριφθεί.

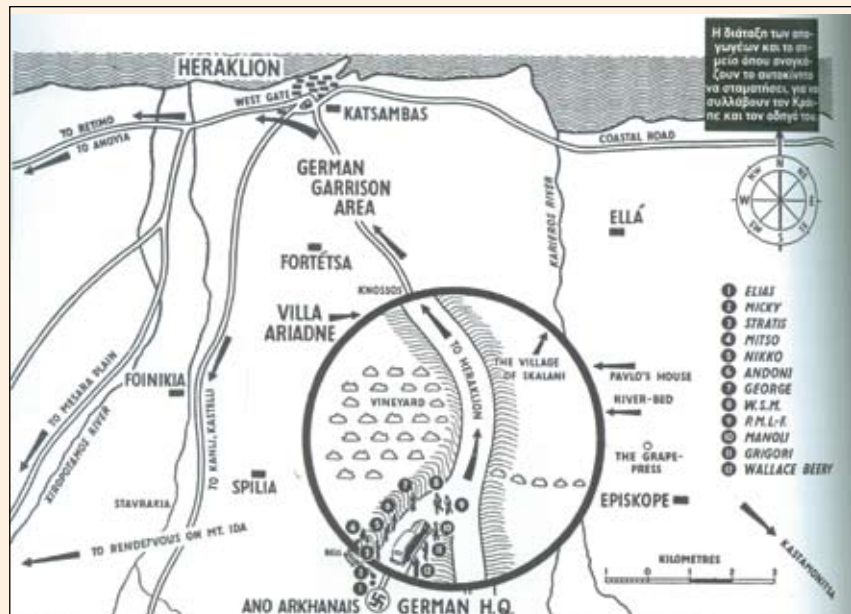
Μία ομάδα από τους Χναράκη, Ζωιδάκη, Παπαλεωνίδα και Κόμη μαζί με τον Γερμανό οδηγό κατευθύνονται προς τον Ψηλορείτη, ενώ οι Ακουμιανάκης και Αθανασάκης προς Ηράκλειο, και ο Τζατζάς στο χωριό του.

Ο Μος οδηγεί με μεγάλη προσοχή. Κάθε δισταγμός, κάθε απροσεξία ή παρατιμωσία μπορεί να οδηγήσει από το θρίλερ στην καταστροφή. Μετά από κάποιες στροφές προς την Κνωσό οι απαγωγείς συναντούν τον πρώτο έλεγχο. Ο Μος με ψυχραιμία μειώνει ταχύτητα ώστε να διευκολύνει τους ελεγκτές να δουν τη σημαία του Στρατηγού στα μπροστινά φτερά του αυτοκινήτου, εκείνοι χαιρετούν και τους αφήνουν να περάσουν. Αργότερα περνώντας έξω από τη βίλα του Κράιπε κορνάρουν σε ένδειξη ότι δεν προτίθενται να μπουν μέσα, αλλά θα συνέχιζαν για Ηράκλειο. Εκεί είναι αναγκασμένοι να διασχίσουν έναν από τους κεντρικότερους δρόμους της πόλης, μπροστά μάλιστα από τον κινηματογράφο του Παυλικάκη που μόλις είχε σχολάσει. Ο φλεγματικός Μος ελαττώνει ταχύτητα και με επανειλημμένα μικρά κορ-

ναρίσματα περνά ανάμεσα από Γερμανούς στρατιώτες και αξιωματικούς που κατακλύζουν το δρόμο, οι οποίοι στην όψη του αυτοκινήτου του διοικητού τους παραμερίζουν και σε στάση προσοχής χαιρετούν. Ο Φέρμορ με κατεβασμένο βαθιά στο κεφάλι του το πηλίκιο του Κράιπε, ανταποδίδει το χαιρετισμό με ελαφρά κλίση του κεφαλιού.

Στην έξοδο της πόλης, στη Χανιόπορτα όπου υπήρχαν αποθήκες πυρομαχικών, τα πράγματα είναι πιο δύσκολα γιατί η φρουρά είναι ενισχυμένη και σχολαστική στους ελέγχους. Καθώς ο φρουρός πλησιάζει με το φανάρι προτεταμένο ο Φέρμορ – που ο φρουρός θεωρεί ότι είναι ο Στρατηγός του – με αγανακτισμένο ύφος διαμαρτύρεται για την καθυστέρηση και διατάσσει τον οδηγό (Μος) να συνεχίσει. Ο σκοπός παραμερίζει και σε στάση προσοχής αφήνει το αυτοκίνητο να περάσει.

Απίστευτο και όμως αληθινό. Το αυτοκίνητο του Κράιπε με τους απαγωγείς του είχαν περάσει από 22 (!) μπλόκα,

Περιοχή απαγωγής του Στρατηγού Κράιπε.

χωρίς να ανοίξει ρουθούνι και χωρίς να υποπτευθεί κανείς τίποτα. Με ανακούφιση και χαρά για το κατόρθωμά τους σταματούν σε απόμερο σημείο, στα σύνορα Ηρακλείου και Ρεθύμνου. Βγαίνουν από το αυτοκίνητο με τον Κράιπε να έχει συνέλθει, κάπως, από το πρώτο σοκ και από τη στιγμή που άκουσε ότι είναι αιχμάλωτος Βρετανών κομάντος. Φοβόταν ότι εάν οι απαγωγείς ήταν Κρητικοί θα τον σκότωναν.

Ο Φέρμορ του λέει ότι πρέπει να ακολουθήσει το συνάδελφό του, τον λοχαγό Στάνλεϋ Μος, προς τα βουνά μαζί με τους Πατεράκη και Σαβιολιάκη, απ' όπου επρόκειτο να φύγουν για το Κάιρο. Αυτός θα τους συναντούσε την επομένη. Ξεκινούν οι τρεις μαζί με τον Κράιπε πεζή και ο Φέρμορ με τον Τυράκη για το σημείο που είχαν σχεδιάσει ότι θα εγκατέλειπαν το αυτοκίνητο. Κοντά στο χωριό Χειλιανά σ' ένα μονοπάτι που οδηγεί στην παραλία Σεισών το εγκαταλείπουν αφήνοντας μέσα ένα φάκελο σφραγισμένο με βουλοκέρι που έξω έγραφε: «Εις την Υπηρεσίαν της Αυτού Μεγαλειότητος» και μέσα είχε μία επιστολή που έλεγε ότι ο Κράιπε είχε απαχθεί από Βρετανούς κομάντος αποκλειστικά χωρίς τη βοήθεια και ανάμι-

ξη κανενός Κρητικού, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν τα αντίποινα των Γερμανών κατά του κρητικού λαού. Ένα άδειο πακέτο αγγλικών τσιγάρων και ένας μπερές Άγγλου κομάντο που άφησαν επιβεβαίωσαν περισσότερο το γεγονός. Η παραλία Σεισών επελέγη διότι εκεί είχε προσεγγίσει τον Οκτώβριο του 1942 βρετανικό υποβρύχιο και είχε αποβιβάσει συμμαχική ομάδα. Λογικό να θεωρήσουν οι Γερμανοί ότι από εκεί φυγαδεύτηκε ο Στρατηγός.

Η διαφυγή

Οι απαγωγείς του Κράιπε κατευθύνονται από τρία διαφορετικά σημεία προς τα Ανώγεια, το μεγαλύτερο χωριό στην Κρήτη, πολύ απομακρυσμένο και απομονωμένο για να έχει μόνιμη γερμανική φρουρά. Ψηλά στις βόρειες πλαγιές του Ψηλορείτη, φημισμένο για το ανεξάρτητο πνεύμα των κατοίκων του με την ιδιόμορφη προφορά και ενδυμασία, αποτελούν το κλειδί όσων θέλουν να διασχίσουν αυτό το μεγάλο ορεινό όγκο.

Η πρώτη ομάδα, δηλαδή ο Μος με τον αιχμάλωτο Στρατηγό, τον Πατεράκη και τον Σαβιολάκη, φθάνουν τα ξημερώματα της 27ης Απριλίου σε ένα ασφαλές καταφύγιο, μέσα σε χαράδρα, ένα με δύο χιλιόμετρα μακριά από την κωμόπολη. Η ανάβαση ήταν κοπιώδης μέσα από κατσάβραχα, απότομες πλαγιές και ρεματιές για να αποφύγουν το δημόσιο δρόμο. Ο Κράιπε είχε δεχθεί ένα άσχημο χτύπημα στο πόδι κατά τη διάρκεια της πάλης στο αυτοκίνητο και κούτσαινε λίγο. Εκεί τους έστειλαν κρυφά ένα καλάθι με τρόφιμα.

Η δεύτερη ομάδα, από τον Δη Φέρμορ και τον Γιώργη Τυράκη, μόλις άφησαν το αυτοκίνητο στην περιοχή Σεισών, παίρνουν τον ανηφορικό δρόμο προς Ανώγεια περπατώντας όλη τη νύχτα. Το μεσημέρι της 27ης φθάνουν στην κωμόπολη, πάνω σ' εκείνους τους ανεμοδαρμένους βράχους λουσμένους στο φως ενός υπέροχου ήλιου. Ο Φέρμορ φορούσε ακόμη τη γερμανική στολή. Με το σούρουπο οι δύο ομάδες θα συναντηθούν. Ο Φέρμορ είχε μαζί του ένα οδηγό για να τους δείχνει το δρόμο και ένα μουλάρι για το Στρατηγό. Ξεκινούν ανηφορίζοντας σ' ένα ελικοειδή κατσικόδρομο που μόλις διακρινόταν. Πάνω στο μουλάρι τυλιγμένος για προστασία από το κρύο με το φαιοπράσινο πανωφόρι χωροφυλακής του Στρατή Σαβιολάκη, προχωρεί ο Κράιπε ή «Θεόφιλος» με τον Μανώλη Πατεράκη δίπλα του. Οι λέξεις «στρατηγός» ή «Κράιπε» ήταν απαγορευμένες, ήδη, από την Κασταμονίτσα. Ο «Θεόφιλος» φαινόταν λογικός και συνεργάσιμος. Τον απασχολούσε, όμως, η απώλεια του Σταυρού των Ιπποτών, του Σιδηρού Σταυρού που φορούσε γύρω από το λαιμό του, πράγμα που είπε στον Φέρμορ. Πιθανόν να βγήκε κατά την πάλη τη στιγμή της απαγωγής απάντησε ο Βρετανός, αλλά θα φρόντιζε να τον βρει για να τον επιστρέψει. Ο Γερμανός τον ευχαρίστησε.

Εν τω μεταξύ όταν το πρωί της 27ης Απριλίου οι Γερμανοί συνειδητοποιήσαν τι είχε συμβεί, διέταξαν γενική κινητοποίηση όλων των δυνάμεων του νησιού, που μαζί με τους Ιταλούς των μεραρχιών «Λέστε» και «Σιένα» του στρατηγού Κάρτα έφθαναν τους 30.000 με μεγάλο αριθμό πυροβόλων - αντιαεροπορικών και ορειβατικών - παράκτιων πυροβολείων, αεροσκαφών και μεγάλο αριθμό ακταιωρών να επιτηρούν τα παράλια γύρω από το νησί.

Μετά από μία αρχική σκέψη ότι ο Στρατηγός μπορεί να είχε φυγαδευτεί διά θαλάσσης από την περιοχή των Σεισών, κατέληξαν ότι μάλλον προωθείτο προς την περιοχή των Ανωγείων και ξεκίνησαν να ψάχνουν κάθε σημείο της Μεγαλονήσου. Κάθε χωριό πόρτα - πόρτα, κάθε σπηλιά, κάθε στάνη. Αποσπάσματα χτένιζαν λυσσασμένα το νησί και αεροπλάνα πετούσαν συνεχώς στον κρητικό ουρανό. Απειλούσαν ότι δεν θα άφηναν πέτρα για πέτρα, θα ξεκινούσαν μαζικές εκτελέσεις και θα έκαιγαν τα πάντα εάν δεν βρισκόταν ο Στρατηγός. Έριχναν απειλητικές προκηρύξεις που γνωστοποιούσαν σε όλους ότι ο Στρατηγός είχε απαχθεί από συμμορίτες που τον έκρυβαν στα βουνά και εάν δεν αφήνεται ελεύθερος να επιστρέψει εντός τριών ημερών θα ισοπέδωναν τα χωριά της περιοχής Ηρακλείου από τα οποία κατάγονταν και τροφοδοτούνταν οι αντάρτες.

Μία πληροφορία που εντέχνως, εμπιστευτικά δήθεν και κατά τρόπο πειστικό, κατάφεραν να περάσουν οι Μιχάλης Ακουμιανάκης και Ηλίας Αθανασάκης στη γερμανική αντικατασκοπεία Ηρακλείου, εμφάνιζε τον Κράιπε να μην έχει απαχθεί αλλά να έχει προσχωρήσει οικειοθελώς στους Βρετανούς. Οι Γερμανοί αν και δεν την πίστεψαν δεν την απέρριψαν. Άλλωστε τους συνέφερε από απόψεως γοήτρου. Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν έκαναν ακόμα συλλήψεις στην περιοχή Ηρακλείου.

Οι αντάρτες με τον Στρατηγό στις 29 Απριλίου φθάνουν στη σπηλιά του καπετάν Μιχάλη Ξυλούρη στα Πετραδολάκια όπου συναντούν και άλλους αντάρτες που τους καλωσορίζουν. Εκεί φθάνει και η τρίτη ομάδα των απαγωγέων οι Χναράκης, Ζωιδάκης, Παπαλεωνίδας και Κόμης που με τον οδηγό του Στρατηγού, τον στρατιώτη Χανς Φένσκε, μετά την απαγωγή είχαν ξεκινήσει για τον Ψηλορείτη.

Ο Φέρμορ ανήσυχος βλέπει ότι ο οδηγός δεν ήταν μαζί τους. Τους παίρνει παράμερα και ρωτά τι συνέβη.

«Δεν γινόταν αλλιώς κύριε Μιχάλη» του εξηγεί ο Αντώνης Ζωιδάκης και του δίνει το ατομικό βιβλιάριο του οδηγού με μερικές ξεθωριασμένες οικογενειακές φωτογραφίες. Και συνέχισε: «Ο φουκαράς ο Χανς φεύγοντας από το σημείο της απαγωγής λόγω τραυματισμού περπατούσε σαν χελώνα. Σχεδόν τον κουβαλούσαμε στην πορεία στην πεδιάδα μέχρι τους ανατολικούς πρόποδες. Το απόγευμα της 27ης άνδρες του μηχανοκίνητου γερμανικού πεζικού άρχισαν να ανεβαίνουν τις ανατολικές βουνοπλαγιές σε ανοιχτό σχηματισμό. Μετά τον Άγιο Σύλλα μία περίπολος είχε πλησιάσει και κινδύνευαν όλοι να συλληφθούν. Αν άφηναν πίσω τον οδηγό και τον εύρισκαν οι Γερμανοί τα λεγόμενα για μη συμμετοχή των ντόπιων στην απαγωγή θα αποκαλύπτονταν, και θα σφάζονταν και θα ερημώνονταν χωριά ολόκληρα. Κάποια στιγμή κάνοντας ο Χάνς να σηκωθεί από τη θέση του -συνεχίζει ο Ζωιδάκης- νόμισα ότι πάει να φύγει και με το μαχαίρι τον «έκοψα». «Δεν κατάλαβε τίποτα» είπε ένας από τους άλλους. Τον περίχωσαν σε μια βαθειά σχισμή με πολλές πέτρες, δεν θα τον εύρισκαν ποτέ. «Κρίμας. Φαινότανε καλός άνθρωπος κι ας ήτανε Γερμανός». Ο Ζωιδάκης τώρα ήταν μετανιωμένος, αλλά εκείνη τη στιγμή δεν μπόρεσε να κάνει διαφορετικά.

Εκεί, στη σπηλιά του Ξυλούρη ο Φέρμορ συναντά τρεις Άγγλους συναδέλφους, τον Τζον Χάουσμιν, ένα νεαρό υπο-

λοχαγό, τον Τζον Λιούις με στιβάνια και γένια και, ω του θαύματος, τον ασυρματιστή του Τομ Ντάμπαμπιν (Thomas Dumbabin)³ με τον ασύρματό του. Ο Τομ τον είχε στείλει από το σταθμό ασυρμάτου που διατηρούσε στον Ψηλορείτη για ανταλλαγή μηνυμάτων και εντολών με το Κάιρο. Με χαρά ο Φέρμορ στέλνει μήνυμα στο Κάιρο γνωστοποιώντας τα νέα και ζητά πλοίο να τους παραλάβει σε όποιο ορμίσκο βόλευε το Ναυτικό, νότια του Ψηλορείτη, κατά προτίμηση στα Σαχτούρια.

Το ίδιο βράδυ οι απαγωγείς με τον Στρατηγό φεύγουν για τα Ακώλυτα που βρίσκονταν σε μικρό οροπέδιο, για το λημέρι του καπετάν Πετρακογιώργη που πριν από τον πόλεμο ήταν εργοστασιάρχης αλλά μετά πέρασε στην αντίσταση. Η ομάδα του, μαζί με αυτή του καπετάν Μπαντουβά, από τους πλέον σκληροτράχηλους αγωνιστές, είχαν δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στους Γερμανούς. Και οι δύο ομάδες είχαν φέρει εις πέρας όλες τις αποστολές που τους είχε αναθέσει το Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής.

Ανηφορίζουν τις χιονισμένες κορυφές και κατηφορίζουν τις αλλεπάλληλες χαράδρες, πάνω από κατσάβραχα και γλιστερές κατηφορίες, με το κρύο να περονιάζει το κόκκαλο. Πρέπει να βαδίζουν μόνο νύχτα και την ημέρα να κρύβονται σε σπηλιές για να αποφύγουν τον εντοπισμό από τα αεροπλάνα που όργωναν τον ουρανό πάνω από τον Ψηλορείτη. Το χειρότερο, όμως, ήταν η βροχή που επιδεινώνει την κατάσταση. Μετά από δύο μερόνυχτα, κατάκοποι, πεινασμένοι με ξεσχισμένα ρούχα και παπούτσια, φθάνουν σε μια σπηλιά στο χωριό Νίθαυρη, στους νότιους πρόποδες του δύσβατου βουνού. Από εκεί η πορεία προς την ακτή διαφυγής θα ήταν εύκολη εάν ο δρόμος ήταν ελεύθερος από τους Γερμανούς. Σε όλη την πορεία από την αρχή χρησιμοποιούσαν αγωνιστές σαν οδηγούς που γνώριζαν τα μονοπάτια και τους ασφαλείς κρυψώνες. Άλλοι, πάλι, αντάρτες που έστελναν οι τοπικοί καπετάνιοι, τους ενημέρωναν συνεχώς για τις κινήσεις των διωκτών τους, οι οποίοι έψαχναν στα υψώματα, τις πλαγιές και τις χαράδρες, φωνάζοντας: «Χενεράλ Κράιπε», «Χενεράλ Κράιπε».

Απ' τους αντάρτες πληροφορούνται για την καταστροφή και το κάψιμο των χωριών Μαργαρικάρι, Καμάρες και Λοχριά. Όσοι χωρικοί δεν κατάφεραν να διαφύγουν συνελήφθησαν και όσοι προσπάθησαν να δραπετεύσουν εκτελέστηκαν επιτόπου. Προσπαθούσαν με αυτόν τον τρόπο οι Γερμανοί να εκβιάσουν τους κομάντος σε παράδοση ή να στρέψουν, έστω, τους ντόπιους εναντίον τους. Βρισκόμαστε, ήδη, στις 2 Μαΐου. Φθάνοντας στην περιοχή της Φανερωμένης η ομάδα μπαίνει στην τελευταία φάση του σχεδίου. Ο όρμος Σαχτούρια, με τον κωδικό Χ25 που θα τους έπαιρνε το πλοίο, ήταν μόνο κάποια χιλιόμετρα μακριά. Όμως οι Γερμανοί που είχαν προσδιορίσει, περίπου, την περιοχή των απαγωγέων, είχαν στήσει μπλόκα σε όλη τη γύρω περιοχή και πυκνές περιπόλοι «χτίνιζαν» κάθε σπιθαμή γης. Επιπλέον, το πυροβολικό βομβάρδιζε τις ρεματιές και τα χωριά, ώστε να αποκλεισθεί κάθε πιθανότητα διαφυγής τους. Η επιχείρηση έμοιαζε καταδικασμένη.

Ο Λη Φέρμορ εκτιμώντας την κατάσταση αποφασίζει η

ομάδα να χωρίσει στα δύο. Αυτός με τον Γιώργη Τυράκη και τον Αριστείδη Παραδεισιανό που ήξερε καλά την περιοχή θα διέφευγαν με τη βοήθεια του καπετάν Μιχάλη Πατακού και των ανδρών του. Ο Στάνλεϋ Μος με τον Στρατηγό και τους υπόλοιπους θα εκινείτο προς τα δυτικά με την υποστήριξη των ανταρτών του καπετάν Μπουρδελή που θα δημιουργούσαν αντιπερισπασμό για να διευκολύνουν την απαγκίστρωσή τους. Ο Μος σημειώνει στο ημερολόγιό τους: «Κινδυνεύουμε να τα χάσουμε όλα από στιγμή σε στιγμή. Τι αγωνία!».

Η 4η Μαΐου ξημέρωσε με μια εκτυφλωτική αυγή πάνω από την κορυφογραμμή του Ψηλορείτη. Το πυροβολικό ξανάρχισε να βομβαρδίζει τις ρεματιές και τα χωριά ώστε να αποκλεισθεί κάθε πιθανότητα διαφυγής των Βρετανών. Μία αιφνιδιαστική επίθεση των ανταρτών σε πολλά σημεία αιφνιδιάζει τους Γερμανούς οι οποίοι για να ανασυνταχθούν αναγκάζονται να αποσύρουν τις περιπόλους τους από τη Φανερωμένη. Οι απαγωγείς ξεγλιστρούν, κυριολε-

Μέλη της ομάδος απαγωγής με τον αιχμάλωτο Στρατηγό Κράιπε, στις χιονισμένες κορφές του Ψηλορείτη.

κτικά, την τελευταία στιγμή και την ίδια μέρα φθάνουν στο χωριό Άη Γιάννης. Ήταν πλέον φανερό πως η διαφυγή προς την Αίγυπτο δεν μπορούσε να γίνει από τα Σαχτούρια λόγω μεγάλου αριθμού γερμανικών αποσπασμάτων στην ευρύτερη περιοχή. Σωστά ο Φέρμορ αποφασίζει να κινηθούν προς τα νοτιοδυτικά παράλια του νησιού, στα σύνορα των νομών Ρεθύμνου - Χανίων. Το νέο σημείο που επιλέγεται είναι ο όρμος Χ75 (όρμος Περιστερές) στην περιοχή Ροδακίνου. Εκεί ειδοποίησαν το Κάιρο να στείλει πλοίο να τους παραλάβει μετά από αρκετές ημέρες που θα έκαναν να φθάσουν.

Στις 6 Μαΐου πριν ξημερώσει η ομάδα του Μος με τον Στρατηγό φθάνουν σε μικρή απόσταση από το χωριό Γερακάρης στους βορεινούς πρόποδες του βουνού Κέδρος που τους περιμένουν και τους οδηγούν σ' ένα κρυψώνα οι Δημήτρης και Κώστας Κουτελιδάκης μαζί με τον Νίκο Ταταράκη. Από εκεί την επομένη θα φθάσουν στο χωριό Πατσός όπου θα συναντήσουν τον Φέρμορ με τον Τυράκη, οι οποίοι φεύγοντας από την Αγία Παρασκευή, ξέφυγαν από διώκτες τους. Την ευθύνη του οδηγού, για την περαιτέρω πορεία της όλης ομάδος, τώρα, αναλαμβάνει ο αγωνιστής Γιώργος Χαροκόπος. Η κρυπτογραφημένη απάντηση δεν άργησε

να φθάσει από το Κάιρο που τους πληροφορεί ότι τα ξημερώματα της 15ης Μαΐου πλοίο θα τους παραλάμβανε από τον όρμο X75.

Ακολουθούν και άλλες ημέρες επικίνδυνης πορείας, με συνεχή ένταση, συγκινήσεις, φόβο, με τον τελευταίο κίνδυνο να παραμονεύει στις 13 Μαΐου. Συγκεκριμένα, το μεσημέρι, και ενώ η ομάδα κατευθυνόταν σε προκαθορισμένο σημείο που θα διανυκτέρευαν μέχρι το ξημέρωμα του ραντεβού, οι αντάρτες ενημέρωσαν τους Φέρμορ και Μος ότι μεγάλη γερμανική φάλαγγα βρίσκεται στο κατόπι τους, λίγα χιλιόμετρα, στην περιοχή της Αργυρούπολης. Αμέσως, σε κίνηση αντιπερισπασμού, οι αντάρτες επιτίθενται με χειροβομβίδες αιφνιδιαζοντας τους Γερμανούς και δίνουν έτσι την ευκαιρία στους απαγωγείς να διαφύγουν, για άλλη μία φορά. Το βράδυ της 15ης Μαΐου με το πρώτο σκοτάδι η ομάδα με τον Κράιπε άρχισε να κατεβαίνει προς την ακτή των Περιστερών, από διαφορετικά σημεία. Η προσοχή όλων ήταν στραμμένη στα γερμανικά φυλάκια της Πλακιάς και του Φραγκοκάστελλου, αλλά και στη θάλασσα που περιπολούσαν γερμανικές ακταιωροί. Στις 11 το βράδυ της 14ης Μαΐου 1944 την αγωνία αυτών που θα φυγαδεύονταν διέλυσε ο χαρακτηριστικός θόρυβος του σκάφους που πλησίαζε για να τους παραλάβει. Οι «σωματοφύλακές τους» αντάρτες, ακροβολισμένοι στα γύρω βράχια, τους παρείχαν κάλυψη. Χωρίς κανένα επεισόδιο στις 11.30 το βράδυ της επομένης, 24 ώρες μετά τον απόπλου από την ακτή Περιστερές Ροδακίνου, το πλοίο θα καταπλεύσει στο συσκοτισμένο λιμάνι της Μάρσα Ματρούχ.

Την επομένη ο Κράιπε θα μεταφερθεί στο Κάιρο μαζί και με όσους φυγαδεύθηκαν από την Κρήτη. Εκεί έφθασε από το Λονδίνο ο αρχηγός του Τμήματος Ειδικών Επιχειρήσεων του Βρετανικού Επιτελείου, στρατηγός σερ Κόλιν Γκάμπινς, για να οδηγήσει τον Κράιπε στο Λονδίνο και από εκεί στον Καναδά, όπου έμεινε σε στρατόπεδο αιχμαλώτων στα Βραχώδη Όρη μέχρι το 1947 που απελευθερώθηκε. Στους Πάτρικ Λη Φέρμορ και Ουίλιαμ Στάνλεϋ Μος θα απονεμηθεί από τον αρχιστράτηγο των Συμμαχικών Δυνάμεων Μέσης Ανατολής, τον στρατηγό Πάτζετ, το Ανώτερο Βρετανικό Παράσημο των Διακεκριμένων Υπηρεσιών (DSO) εν πολέμω. Ο ίδιος ο Τσώρτσιλ θα τους διαβιβάσει τα συγχαρητήριά του.

28 χρόνια μετά

Ήταν Κυριακή 7 Μαΐου 1972 όταν από την τηλεόραση της YENEΔ ο δημοσιογράφος Νίκος Μαστοράκης παρουσίασε μία ενδιαφέρουσα εκπομπή για την Απαγωγή του Στρατηγού Κράιπε. Ήταν εκεί οι: Πάτρικ Λη Φέρμορ, Τυράκης, Πατεράκης, Χναράκης, Σαβιολάκης, Αθανασάκης, Ακουμιανάκης, Παπαλεωνίδας, Τζατζάς, Βρελιανάκης και βεβαίως ο στρατηγός Κράιπε. Έλειπε ο υπαρχηγός της επιχείρησης Στάνλεϋ Μος, ο οποίος είχε πεθάνει το 1965.

Η συναδέλφωση του Στρατηγού με τους απαγωγείς του ήταν και εντυπωσιακή και συγκινητική όταν άρχισαν να διηγούνται τα γεγονότα. Το... «παραμύθι» που άρχισε στις 27 Απριλίου 1944 συνεχιζόταν μετά από 28 ολόκληρα χρόνια⁴. Σε σχετική ερώτηση του δημοσιογράφου για τη συμπεριφορά των απαγωγέων απέναντί του, διημέφθη ο εξής διάλογος:

Κράιπε: Με εσέβοντο και ο Φέρμορ μου φερόταν ως

ταγματάρχης προς στρατηγό. Ήταν πολύ ιπποτικό εκ μέρους του.

Φέρμορ: Σας ευχαριστώ στρατηγέ μου... Εγώ και η ομάδα μου σας ζητούμε συγγνώμη μετά από 28 χρόνια για όλα, αλλά ο πόλεμος είναι πόλεμος.

Κράιπε: Συμφωνώ ταγματάρχα.

Επίλογος

Η μυθιστορηματική απαγωγή του στρατηγού Χάινριχ Κράιπε παρέμεινε στην Ιστορία ως ένα από τα συγκλονιστικότερα εγχειρήματα του Μυστικού Πολέμου κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το σχέδιο της απαγωγής και ο τρόπος διαφυγής και φυγάδευσης του Στρατηγού στο Κάιρο ήταν αριστοτεχνικά σχεδιασμένα και ακριβέστατα εκτελεσμένα. Τίποτα όμως δεν θα έφερνε το αίσιο για τους Συμμάχους αποτέλεσμα εάν δεν υπήρχε η αμέριστη και με πολλές θυσίες βοήθεια από τον ίδιο τον κρητικό λαό. Ο Στάνλεϋ Μος θα γράψει στο βιβλίο του "I'll Met by Moonlight": «...Η πλέον επικίνδυνη και συναρπαστική φάση της επιχειρήσεως ήταν η μεταφορά του διακεκριμένου αιχμαλώτου στην Αίγυπτο, ενώ οι εξαχρωμένοι Γερμανοί "χτένιζαν" το νησί, αναζητώντας τον Στρατηγό και τους απαγωγείς του...».

Οι αντιστασιακές ομάδες, αλλά και ο απλός Κρητικός βοήθησαν στην απόκρυψη, τον εφοδιασμό, την πληροφόρηση, αλλά και τον αντιπερισπασμό κατά των γερμανικών αποσπασμάτων στις δύσκολες στιγμές που βρίσκονταν οι απαγωγείς, όλο το 20ήμερο που περιπλανιόνταν στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη. Η όλη επιχείρηση αποτελεί μέγιστο ύμνο και τιμή για την Κρητική Αντίσταση, που συμμετείχε με όλες τις ομάδες της και στους τέσσερις νομούς της Κρήτης, από το Λασιθί που έπεσε με αλεξίπτωτο ο Λη Φέρμορ μέχρι τα Χανιά που έγινε τελικά η φυγάδευση.

Είναι γεγονός ότι η Γερμανική Αντικατασκοπεία είχε πληροφορηθεί, μετέπειτα, μέρος του δρομολογίου των απαγωγέων, ποτέ όμως ολόκληρο το δρομολόγιο διαφυγής παρά το πλήθος των πρακτόρων που εξαπέλυσε σε όλο το νησί. Η απαγωγή ενός από τους καλύτερους Γερμανούς στρατηγούς, μέσα από τα χέρια τους, στο «Φρούριο Κρήτη» που εθεωρείτο απόρθητο, ντρόπιασε τους κατακτητές και καταρράκωσε το ηθικό τους. Η μυθιστορηματική απαγωγή του Κράιπε στην Κρήτη θα μείνει στην Ιστορία σαν ένα απίστευτο «παραμύθι».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Sir Patrick Leigh Fermor: "Abducting a General", προσωπική αφήγηση κατά παράκληση του Αυτοκρατορικού Πολεμικού Μουσείου το 1969.
2. William Stanley Moss: "I'll Met by Moonlight".
3. Χαροκόπος Γεώργιος: «Η απαγωγή του στρατηγού Κράιπε», Εκδ. Ίδη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τις στολές είχε ράψει ο αδελφός του Δημήτρη Μπαλαφούτη που ήταν ράφτης στο Ηράκλειο. Τα εθνόσημα των ηπλικίων και τα διακριτικά των στολών είχε κεντήσει η μοδίστρα Αναστασία Ανδρικήκη, μία θαρραλέα γυναίκα που είχε ενταχθεί από νωρίς στην αντίσταση.
2. Η επιστολή παρατίθεται στο τέλος του άρθρου.
3. Συνταγματάρχης, Αρχηγός της Μυστικής Βρετανικής Αποστολής στην Κρήτη.
4. Την εκπομπή είχε παρακολουθήσει και ο γράφων.

2. Το κείμενο της επιστολής που άφησαν μέσα στο εγκαταλελειμμένο αυτοκίνητο του Στρατηγού Κράϊπε οι απαγωγείς, σε σφραγισμένο με βουλοκέρι φάκελο που έφερε την ένδειξη “Εις την Υπηρεσίαν της Αυτού Μεγαλειότητος” .

Προς τις Γερμανικές Αρχές Κρήτης

Κύριοι,

Ο περιφερειακός διοικητής σας στρατηγός Κράϊπε αιχμαλωτίστηκε πριν από λίγες ώρες από βρετανική δύναμη καταδρομέων υπό τις διαταγές μας.

Τη στιγμή κατά την οποία θα διαβάζετε την παρούσα τόσοσ αντός, όσον και εμείς θα βρισκόμαστε καθ' οδόν προς Κάϊρο.

Επιθυμούμε να τονίσουμε κατά τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι η επιχείρηση αυτή εκτελέσθηκε χωρίς καμία βοήθεια εκ μέρους Κρητών ή Κρητών ανταρτών και ότι χρησιμοποιήθηκαν μόνο ως οδηγοί στρατιώτες υπηρετούντες εις τον στρατόν της Α.Μ. του Βασιλέως των Ελλήνων στη Μέση Ανατολή, οι οποίοι ήλθαν μαζί μας.

Ο Στρατηγός σας είναι ένας έντιμος αιχμάλωτος πολέμου και θα τύχει της μεταχειρίσεως που προσήκει στο βαθμό του.

Οιασδήποτε φύσεως αντίποινα κατά του πληθυσμού της Κρήτης θα είναι παντελώς αδικαιολόγητα και άδικα.

Πάτρικ Λή Φέρμορ
Ταγματάρχης

Ουίλιαμ Στάνλεϋ Μός
Λοχαγός

Υ.Γ. Λυπούμεθα που είμαστε υποχρεωμένοι να εγκαταλείψουμε εδώ αυτή την ωραία κούρσα.